

Aan: B&W gemeente Leusden tav de griffie
Van: Fractie GroenLinks-PvdA Leusden
Datum: Augustus 2019
Betreft: ICT beleid

Geacht College,

In de Raadsvergadering van voor het reces kwam bij het agendapunt Voorjaarsnota bij de voorstellen dekking van het sociaal domein onder andere een noodzakelijke investering op ICT (data) ter sprake. Ik heb toen namens mijn fractie vragen gesteld waarbij we overeenkwamen dat ik deze schriftelijk zou stellen. Deze konden na het reces behandeld worden.

Eerder heeft het (vorig) College besloten tot a) forse investeringen (orde grootte € 1.0-1.5 mln) en formatie in ICT. In de relatie met Lariks is b) extra investering op hard- en software en menskracht aan de orde geweest. Later is binnen het kader van de bouw van het Huis van Leusden besloten tot c) een extra investering op hard en software voor medewerkers en gelieerde organisaties (orde grootte € 200-300 k). Nu wordt binnen de impuls sociaal domein weer gesproken over d) extra middelen tbv databeheer en ICT (budget en/of formatie).

Onze vragen:

1. Kan het College aangeven of, hoe en wanneer de eerdere investeringen (a,b,c) die geaccordeerd zijn, zijn geëffectueerd ?
2. Kan het College het onderliggende (Meerjaren-)Plan ICT, Plan van Aanpak en Begroting toelichten en daarbij zo specifiek als mogelijk een relatie leggen tussen investeringen in hard- en software en benodigde competenties en formatie ?
3. Als het investeringen betreft waar is dit terug te zien in de investeringsbegroting en de afschrijvingen ?
4. Kan het College het onderlinge verband, nut, noodzaak en rendement tussen de diverse investeringen (a,b,c) maar ook de relatie met de voorgenomen nieuwe investering (d) sociaal domein met elkaar beschrijven ?
5. Lijkt het gezien het toenemende belang van Data, ICT, Privacy en AVG niet van belang om dit onderwerp periodiek in de Raad te agenderen ?

Verwacht geen wonderen van artificiële intelligentie

Corinne Cath-Speth is promovendus in Oxford, **Roel Dobbe** is postdoc aan de New York University.

AI-REVOLUTIE

Een blind vertrouwen in maatschappelijke oplossingen dankzij nieuwe technologieën is naïef.

De artificiële intelligentie of AI-revolutie lijkt onderweg en onafwendbaar. Als we de projecties en marketingcampagnes mogen geloven, vormt het de groeiemarkt voor het komende decennium en gaat het tal van maatschappelijke problemen oplossen. De opmars van zelflerende algoritmes brengt menig politicus en ambtenaar in vervoering. Maar helaas wordt er doorgaans een te rooskleurig beeld geschetst van AI-systemen. Deze zijn namelijk veel fragieler en foutgevoeliger dan vaak voorgesteld.

Zo stelden zelflerende algoritmen van IBM al foutieve medische ingrepen voor die fatale gevolgen kunnen hebben. Elon Musk lanceerde de zelfrijdende functionaliteit van Tesla veel te vroeg, op afraden van zijn ingenieurs; meerdere ongelukken en mensenlevens verder, begint zelfs de auto-industrie langzaam zijn vertrouwen in deze technologie te verliezen.

Op te lossen kwesties

Ook bij de overheid gaan discussies voorbij aan legio kwesties die we moeten oplossen om er voor te zorgen dat AI-systemen (1) veilig en rechtvaardig zijn en geen nieuwe problemen veroorzaken, (2) de historie en kennis van mensen en organisaties respecteren (en benutten!) en (3) de rechtsstaat en democratie versterken, in plaats van uit te hollen. Is er bij de overheid voldoende aandacht voor

de beperkingen en gevaren van deze technologie? En is er genoeg bereidheid om de beloftes en de werking van deze systemen nauwkeurig te toetsen op basis van hun impact op belangrijke publieke waarden?

Datagedreven jeugdbeleid

Nederlandse overheidsinstanties maken al decennialang gebruik van algoritmen en softwaremodellen bij besluitvorming en cruciale processen. Nu wordt naarstig geëxperimenteerd met zelflerende algoritmen.

Zo ontwikkelt de gemeente Rotterdam 'datagedreven jeugdbeleid'. In plaats van te vertrouwen op ervaren jeugdwerkers, bepalen algoritmen wat jongeren aan zorg nodig hebben, op grond van gevoelige en ongestructureerde data. In het kader van het

Straks bepalen algoritmen in plaats van jeugdwerkers welke zorg nodig is

'experiment' worden privacyzaken van deze kwetsbare groep voor het gemak als 'niet urgent' beschouwd.

Het Systeem Risico Indicatie (SyRI) is ontwikkeld om o.a. fraude met toeslagen en belastingen op te sporen. Ook hier worden persoonlijke data van burgers uit allerlei departementen aan elkaar gekoppeld. Helaas, buiten het zicht van het publiek. Juist vanwege zorgen over de invloed op de privacy en de rechtsstaat, wordt op dit moment een bodemprocedure tegen de staat voorbereid. De uitdagers vragen de rechter het systeem onrechtmatig te verklaren.

Dat genoemde systemen invloed hebben op onze rechtsstaat, lijkt maar langzaam door te dringen bij onze overheid, terwijl dit in andere landen al lang en breed wordt bediscussieerd. Nog te vaak is hier het devies 'alles aan de kant' om innovatie mogelijk te maken en vooral om te 'versnellen', vanuit het gevoel dat we 'achterlopen' met de digitalisering.

Op de rem

De realiteit noopt ons op de rem te trappen en zorgvuldiger te werk gaan. Want zelflerende algoritmen maken fouten, zijn gevoelig voor manipulatie en kunnen vaak slecht overweg met uitzonderingssituaties. Bovendien nemen algoritmen beslissingen op basis van ingevoerde data en de aannames van ontwikkelaars. Zo raakt vooringenomenheid en discriminatie ingebakken: critici van SyRI vrezen dat met name huishoudens in zwakke wijken bij voorbaat verdacht worden. SyRI zou deze discriminatie ook kunnen versterken, omdat het een 'hoger risico' steeds meer zal associëren met het type huishoudens dat het vaker heeft gezien. En door zich op zwakkeren te richten, wordt het opsporen van fraude bij welgestelden steeds minder aangenaam.

Positieve ontwikkelingen zijn er ook: coalitie en oppositiepartijen zien de noodzaak in van nieuwe wetgeving om de ontwikkeling en integratie van algoritmen bij de overheid in goede banen te leiden. En een tijdelijke Tweede Kamercommissie voor de Digitale Toekomst buigt zich over de in te halen kennisachterstand bij politici. Met meer kennis begrijpen zij beter waartoe AI-systemen wel en niet in staat zijn, en kunnen ze opgeklopte marketing doorprikken. Met nieuwe wetgeving kunnen leveranciers tekortkomingen niet verhullen als 'bedrijfsgeheim'. Artificiële intelligentie is niet 'onafwendbaar' noch een wondermiddel voor complexe maatschappelijke problemen.

BAS VAN DER SCHOT

Namens de Fractie GroenLinks-PvdA Leusden

Marcel Sturkenboom

Fractievoorzitter